

PSYKOANALYSEN I DET 21. ÅRHUNDREDE

Freud, Lacan, Lew

« [...] selv om hele læren om elektricitet tog sit udgangspunkt i en iagttagelse af nerve-muskel-præparatet, er der dog ingen i dag der vil hævde, at den derfor skulle betragtes som et fysiologisk anliggende. Hvad psykoanalysen angår, fremfører man gerne, at den dog er opfundet af en læge i forbindelse med hans bestræbelser på at hjælpe syge. Men dette er tydeligvis ligegyldigt når det gælder om at bedømme den. »

Sigmund Freud (1926c)

Psykoanalysen er nu —hvis vi tæller fra *Drømmetydning* og frem— godt 120 år gammel. Tidsmæssigt strækker dens historie sig derfor over problemstillinger som omfatter vidt forskellige historiske (ideologiske, sociale, teknologiske ...) epoker. Den opstod som svar på de spørgsmål som anden halvdel af det 19. årh. stod overfor og fik en første udformning i begyndelsen af det 20. årh., med de daværende intellektuelle midler der var til rådighed (ikke meget må man sige, i forhold til hvad opdagelsen af det ubevidste forlangte, hvorfor Sigmund Freud (1856-1939) ene mand måtte udtænke en helt ny disciplin). Efterhånden blev de fremførte spørgsmål præciseret og nye kom til. Freud måtte løbende tydeliggøre sine standpunkter og iagttagelser for så meget desto mere at fastholde hvad han mente var det afgørende ved psykoanalysen: den « overdetermination » som præger den anden scene, *die Andere Schauplatz*, der definerer det ubevidste psykisk.

Fra 1950'erne af indledte Jacques Lacan (1901-1981) en reorganisering af det således åbenbarede felt, under hensyn til de indsigter som samtidens tilstødende videnskaber viderebragte. Dette medførte en omdefinering af de forhold som psykoanalysen har med at gøre, med omfattende følger for bestemmelsen af dens formål, virkemidler, placering i samfund og kultur, og meget andet. Det gjaldt nu om at tage bestik af den subversion som subjektets inddragelse i den videnskabelige overvejelse indebærer, samt ikke mindst de følgevirkninger som dette har for forståelsen af psykoanalysen selv. Lacan arbejdede ihærdigt på dette lige indtil sin død, for nu godt 40 år siden. Paradoksalt nok var det de selvsamme ressourcer, som gjorde Lacans afgørende bidrag til psykoanalysen mulige (lingvistik, mængdelære, kybernetik, strukturalisme osv.), som forhindrede ham i at nå sine mål. Ligesom Freud havde sin tids positivisme som et vendepunkt og en forhindring, måtte Lacan på samme måde kæmpe med samtidens dominerende logisk-positivistiske ideologi. Han var godt klar over dette og forsøgte at håndtere det, men kunne ikke undslippe det « grundlagsspørgsmål » som hele det 20. århundrede var belastet af, og som stadig i dag påberåber sig retten til at definere kriterierne for, hvad der skal forstås ved rationalitet.

I dag står vi igen i en situation hvor nye problemstillinger træder til og atter andre svar synes påkrævede. Det forekommer da rimeligt nok at overveje hvor psykoanalysen befinder sig i vores tid. Kan den følge med? Er vi mon i stand til at forestille os hvori psykoanalysens opgaver og ansvar består i det nye årtusind? Er dens eksistens overhovedet fortsat berettiget?

Blandt de bedste efterfølgere af Jacques Lacans reformulering af Freuds lære, adskiller René Lew sig ved sin omfattende viden, sin kliniske skarpsindighed, sin teoretiske horisont og frem for alt (og især, fordi de nævnte egenskaber findes hos mange andre) hans evne til at producere nye spørgsmål, dvs. udvide horisonten for psykoanalysen, idet han formår at formulere de foreliggende indsigter med en ny konceptualisering.

For René Lew drejer det sig nemlig ikke længere om at vende tilbage til Freud —den bevægelse er allerede foretaget— eller læse Lacan med Lacan —den eksegese ender i ring—, men derimod om at genoptage Lacans elan med Freuds —i noget der kan anskues som een og samme (møbiske) bevægelse— ved at studere psykoanalysens blindgyder under hensyn til de aporier andre discipliner møder i deres arbejde. Han følger i den forstand den samme fremgangsmåde som Freud og Lacan benyttede sig af i deres respektive epoker: udfordre alle de områder og forhold som det freudske felt synes at omfatte, med det navn Lacan gav det, med de spørgsmål som de tilstødende videnskaber bidrager med. Lew genoptager på denne måde Freuds fordring til psykoanalytikerne om at tage vare på psykoanalysens indre udviklingsmuligheder, ved ikke blot at forholde psykoanalysen med samtidens videnskaber men også konfrontere de nye skred inden for disse videnskaber med de nye iagttagelser og begreber som psykoanalysen selv kan præstere i dag.

Det foreslåede forløb vil efter bedste evne forsøge at gøre status over tingenes tilstand på nuværende tidspunkt, ud fra en redegørelse af psykoanalysens tilblivelsessammenhæng og udfoldelse siden.

Arbejdsgangen vil arte sig på følgende måde:

-
1. del (4 seancer) vil give en oversigt over psykoanalysen ifølge Freud.
  2. del (4 seancer) vil redegøre for Lacans bidrag indtil 1970'erne.
  3. del (4 seancer) vil præsentere René Lews arbejde siden 1980'erne.
  4. del (4 seancer) vil forholde sig til nogle klassiske emner: klinik, teknik, videnskabelighed, uddannelse.
- Den sidste seance vil bruges til opsamling og afslutning
-

(2024)

1	11/9	Intro: En verden af i går? Freuds opdagelse af det ubevidste.
2	25/9	Libidobegrebet
3	9/10	Dødsdriften
4	30/10	Manden Moses

5	13/11	Lacans opdagelse af Freud Det imaginære, det symbolske, det reelle
6	27/11	Ønskets dialektik
7	11/12	Strukturbegrebet i psykoanalysen Om subjektivitetens modale forudsætninger

(2025)

8	8/1	Fantasmets logik
---	-----	------------------

9	22/1	Lews opdagelse af den logiske tid
10	5/2	Funktion og felt i psykoanalysen

11	26/2	Det ubevidste som rekursiv ejendommelighed
12	12/3	Om det førbevidste og dets imprædikative grundlag

13	26/3	Hvad vil « klinik » sige ... når man tager højde for det ubevidste?
14	9/4	Hvordan vil en « psykoanalytisk teknik » i så fald se ud?
15	30/4	Viden, sandhed og psykoanalysens videnskabelighed.
16	14/5	Kan man da uddanne sig til psykoanalytiker?

17	28/5	Afslutning: Kognition og bevidsthed.
----	------	--------------------------------------

Psykoanalysen i det 21. århundrede

Freud, Lacan, Lew

Koordineret ved Osvaldo Cariola